

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 34372

(13) A

(51) 6 A01K67/02

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ РАНЬОГО ПРОГНОЗУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

(21) 99063693

(22) 30.06.1999

(24) 15.02.2001

(33) UA

(46) 15.02.2001, Бюл. № 1, 2001 р.

(72) Фостик Іван Миколайович, Луз Микола Васильович, Максим'юк Марія Миколаївна, Кулик Ангеліна Петрівна

(73) Інститут землеробства і біології тварин УААН

(57) Спосіб раннього прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби, який включає

визначення гістологічного показника і здійснення прогнозування молочної продуктивності у телиць в 1, 3, 6, 9, 12-місячному віці, **відрізняється** тим, що в якості гістологічного показника використовують вимірнувальний об'єм потових просвітів (в млн. мкм³), при цьому якщо об'єм потових просвітів складає 0,153 - 0,484 млн. мкм³, то таких тварин відносять до низькопродуктивних (2069-3173 кг молока), а якщо цей об'єм становить 0,664-2,342 млн. мкм³, то таких тварин слід відносити до високопродуктивних (4052-7698 кг молока).

1. Галузь техніки, до якої належить винахід.

Винахід відноситься до сільського господарства, зокрема, тваринництва, і може бути використаний в селекційно-плеєнній роботі при відборі теличок, призначених для формування стад молочного напрямку.

2. Рівень техніки.

Відомий спосіб прогнозування молочної продуктивності (АС СРСР, № 655371, А 01 К 67/00, 1979), який базується на взаємозв'язку між змістом ДНК (дезоксирибонуклеїнової кислоти) в ядрах клітин потових залоз шкіри телиць і рівнем майбутньої молочної продуктивності. Цей спосіб здійснюється з допомогою гістохімічного визначення ДНК в ядрах клітин потових залоз. Проте він не знайшов широкого використання в тваринницькій практиці через складність виконання.

Відомий також спосіб оцінки молочної продуктивності великої рогатої худоби (АС СРСР. № 1233846, А 01 Я 67/02, 1986), що ґрунтується на визначенні вмісту колагену в пілярному шарі шкіри телиць і його кореляційного зв'язку з рівнем молочної продуктивності цих тварин в період лактації.

Зазначений спосіб в також складним для виконання у виробничих умовах і дозволяє прогнозувати молочну продуктивність у телиць, починаючи із 9-місячного віку, в той час, як для створення високопродуктивних стад бажана оцінка в більш ранньому віці (1-3 міс.).

Найбільш близьким за суттю до заявленого способу в "Спосіб раннього прогнозування рівня молочної продуктивності великої рогатої худоби" (Патент України на винахід. № 105354 від 13.04.1993) в якому прогнозування рівня молочної

продуктивності здійснюється за площею сполучнотканинної основи дермального шару шкіри в місці розміщення потових залоз на мм². Заявлений нами спосіб показує можливість раннього прогнозування молочної продуктивності за об'ємом потових просвітів шкіри молодняка великої рогатої худоби в 1, 3, 6, 9 і 12-місячному віці і розширяє арсенал існуючих способів прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби в ранньому віці.

3. Суть винаходу.

3.1. Суть винаходу і суттєві ознаки.

В основу винаходу покладено завдання розробити точний, простий і надійний у виконанні та придатний до використання в практиці селекційно-плеєнної роботи спосіб раннього прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби, який дозволяв передбачити молочну продуктивність тварин в ранньому віці, починаючи із 30 днів після народження і в подальшому 3, 6, і 12-місячному віці з метою розширення арсеналу способів раннього прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби.

Вказаний технічний результат досягається тим, що в якості гістологічного показника використовують об'єм потових просвітів (в млн. мкм³). При цьому, якщо об'єм потових просвітів складає 0,153-0,484 млн. мкм³, то таких тварин відносять до низькопродуктивних (2069-3173 кг молока), якщо ж об'єм потових просвітів складає 0,664-2,342 млн. мкм³, то таких тварин відносять до високопродуктивних (4052-7698 кг молока), тобто зменшення об'єму потових просвітів в 1, 3, 6, 9 і 12-місячному віці вказує на низький рівень їх майбут-

ньої молочної продуктивності і навпаки збільшення розмірів об'єму - на високу молочність.

3.2 Відомості, що розкривають суть винаходу.

При проведенні патентного пошуку заявником виявлене технічне рішення, яке містить найбільшу кількість суттєвих ознак, спільних із заявленим способом, патент України на винахід № 10535 А, а саме: раннє прогнозування здійснюють в 1, 3, 6, 9, 12-місячному віці за допомогою гістологічного показника. Технічних рішень, які за сукупністю ознак повністю співпадали б з ознаками заявленого способу, не знайдено. Це дозволяє зробити висновок про відповідність заявленого технічного рішення критерію "новизна".

В джерелах патентної і науково-технічної інформації не знайдено відомостей про способи раннього прогнозування майбутньої молочної продуктивності великої рогатої худоби (в 1, 3, 6, 9 і 12 міс.), які б забезпечували технічний результат шляхом використання в якості гістологічного показника об'єму (млн. мкм³) потових просвітів, при цьому якщо об'єм потових просвітів становить 0,153-0,484 млн. мкм³, то таких тварин відносять до низькопродуктивних (2069-3173 кг молока), а якщо цей показник становить 0,664-2,342 млн. мкм³, то таких тварин відносять до високопродуктивних (4052-7698 кг молока).

Отже, заявлене технічне рішення не впливає явним чином з рівня техніки, що дозволяє зробити висновок про відповідність його критерію "винахідницький рівень".

Заявлений спосіб може бути використаний в сільському господарстві, а саме в тваринництві, зокрема, в селекційно-племінній роботі для формування стад молочною напрямку і тому відповідає критерію винаходу "промислово придатність".

Таким чином, заявлене технічне рішення є новим, промислово придатним і має винахідницький рівень, тобто відповідає всім вимогам патентоздатності винаходу відповідно до статті 6 розділу 11 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (№ 3687 - XII).

4. Відомості, які підтверджують використання винаходу.

Спосіб раннього прогнозування молочної продуктивності технічно здійснюється в наступній послідовності: проведення біопсії шкіри за допомогою вушних щипців у телиць (в 1, 3, 6, 9 і 12-місячному віці) з правої сторони, середини останнього ребра; фіксування цих зразків проводиться в 10 % водному розчині нейтрального формаліну протягом 24 годин; постійне промивання їх в проточній воді 24 години та дистильованій - 3-6 хв.; перенесення досліджуваного матеріалу у 12,5 і 25% розчин желатину відповідно на 6 і 24 години при 37°C, охолодження та виготовлення гістозрізів шкіри товщиною 45 мкм проводили з допомогою термоохолоджуючого столика (ТОС-2) із додатковим охолодженням їх хлоретилем; перенесення виготовлених гістозрізів в дистильовану воду температурою 40-45°C; вилучення гістоарізів на предметні скельця та висиджування їх при кімнатній температурі (3-5 годин); перенесення в розчин 0,5 % целоїдину і фарбування їх.

В гістозрізах шкіри, зафарбованих гематоксином Ерліха і 0,5% розчином еозину, здійснюється підрахунок кількості потових просвітів з допомогою

окулярної вставки, розділеної на міліметрові квадратики (1000x1000=1000000 мкм²), вимірювання розмірів потових просвітів (довжини і ширини, мкм) проводилось окуляр-мікрометром (АМ-9-2) з обчисленням їх об'єму (млн. мкм³) в елементарному об'ємі гістозрізу шкіри основою 1 мм x 1 мм, млн. мкм³ за формулою Арнольда (К. Ташкэ. Введение в количественную цито-гистологическую морфологию. - 1980. - С. 24-26):

$$V = \frac{\pi}{6} LB^2K,$$

де $\frac{\pi}{6} = 0,52$; L - довжина потових просвітів; B -

ширина потових просвітів; K - кількість потових просвітів в елементарному об'ємі гістозрізу шкіри основою 1 мм X 1 мм.

Вивчення мікропрепаратів проводилось з допомогою мікроскопа "Біолам" при матовому світлофільтрі. Наприклад, у тварини № 394 на мм² було 1,68 штук потових просвітів. Довжина і ширина їх складала відповідно 81,8 і 41,4 мкм. В формулу Арнольда вводили значення досліджуваних,

величин, тобто $\frac{\pi}{6} = 0,52$, кількість потових про-

світів на 1 мм² = 1,68, довжина і ширина потових просвітів відповідно 81,8 і 41,4 мкм, зокрема, $V = 0,52 \times 1,68 \times 81,8 \times 41,4^2 = 122480,4$ мкм³.

Для зручності проведення біометричних обробок досліджуваної величини, вираховування кореляційних та регресійних зв'язків доцільно перевести одержані результати, тобто 122480,4 мкм³ дорівнює 0,122 млн. мкм³.

4.1. Приклад конкретного виконання способу.

Розробку здійснено на 17-19 гол. молодняка великої рогатої худоби чорно-рябої породи із 1-місячного віку, аналогів за віком і живою масою в онтогенезі (1, 3, 6, 9 і 12 місяців). Дослідження проведено на теличках племзаводу "Оброшино" Пустомитівського району Львівської області. Протягом всього дослідного періоду годівля тварин проводилась згідно норм ВІТа (А. Д. Кадашников і інші, 1985). Умови догляду і утримання для всіх тварин були однаковими.

Результати досліджень об'єму потових просвітів пілярного шару шкіри телиць в зв'язку з рівнем молочної продуктивності цих же повновікових тварин наведені в таблиці.

З результатів таблиці видно, що між об'ємом потових просвітів в 1, 3, 6, 9 і 12-місячному віці телиць існує безпосередній взаємозв'язок із рівнем майбутньої молочної продуктивності цих же повновікових тварин, тобто корів. Так, в порівнянні з першою групою тварин з молочною продуктивністю за 305 днів 1 і 11 лактації 2734 кг, об'єм потових просвітів шкіри молодняка великої рогатої худоби становив в 1, 3, 6, 9 і 12 місяців відповідно 0,153, 0,228, 0,322, 0,484 і 0,345 млн. мкм³, тоді як у другій групі тварин з молочною продуктивністю 5154 кг цей показник був значно вищим і складав відповідно 0,815, 0,664, 0,935, 1,545 і 2,342 млн. мкм³. Ця різниця між групами становила найвищий ступінь вірогідності (P < 0,001). Коефіцієнти кореляції в 1, 3, 6, 9 і 12 місяців були відповідно 0,856, 0,664, 0,666, 0,763 і 0,707 (P < 0,01).

Переваги запропонованого способу раннього прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби за об'ємом потових просвітів полягають в тому, що запропонований спосіб достатньо простий.

Взаємозв'язок між об'ємом потових просвітів молодняка великої рогатої худоби і рівнем молочної продуктивності цих же повновікових тварин у використанні, більш інформаційний і відтворювальний в практичній діяльності.

Використання способу раннього прогнозування молочної продуктивності великої рогатої худоби

за об'ємом потових просвітів забезпечить можливість а високою точністю та об'єктивністю проводити ранів прогнозування молочної, починаючи з місячного віку і в подальшому в 3, 6, 9 і 12-місячному віці. Виявлення потенційного рівня молочної продуктивності в ранньому віці забезпечить вдосконалення породних якостей тварин, цілеспрямованість у вирощуванні та годівлі молодняка великої рогатої худоби, а також підвищення ефективності селекційно-племінної роботи.

Таблиця

Групи тварин	п	Періоди дослідження, міс.	Об'єм потових просвітів в елементарному об'ємі гістоаріау шкіри основою 1 мм ² х 1 мм, млн. мкм		Надій повновікових тварин за 305 днів I і II лактації, кг
			$\bar{x} \pm m$	P	
I	10	1	0,153 $\pm$ 0,010		
	10	3	0,228 $\pm$ 0,015		
	9	6	0,322 $\pm$ 0,024		2734,0 $\pm$ 112,608
	10	9	0,484 $\pm$ 0,038		
	8	12	0,345 $\pm$ 0,018		
II	8	1	0,815 $\pm$ 0,039	<0,001	
	8	3	0,664 $\pm$ 0,048	<0,001	
	10	6	0,935 $\pm$ 0,058	<0,001	5154,0 $\pm$ 371,882
	7	9	1,545 $\pm$ 0,128	<0,001	
	9	12	2,342 $\pm$ 0,093	<0,001	

ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент)
Україна, 01133, Київ-133, бульв. Лесі Українки, 26
(044) 295-81-42, 295-61-97

Підписано до друку _____ 2001 р. Формат 60x84 1/8.
Обсяг _____ обл.-вид. арк. Тираж 50 прим. Зам. _____

УкрІНТЕІ, 03680, Київ-39 МСП, вул. Горького, 180.
(044) 268-25-22